

Alþingi, nefndasvið
Austurstræti 8 - 10
150 REYKJAVÍK

BARNAVERNDARSTOFA

Reykjavík, miðvikudagur, 28. október 2020
Tilvísun: 2020020053/33

Efni: Umsögn – Tillaga til þingsályktunar um upplýsingamiðlun um heimilisofbeldismál, 85. mál.

Barnaverndarstofa vísar til erindis allsherjar- og menntamálanefndar Alþingis, dags. 20. október sl. þar sem stofunni er gefið tækifæri á að koma á framfæri umsögn um tillögu til þingsályktunar um upplýsingamiðlun um heimilisofbeldismál. Þakkar Barnaverndarstofa fyrir að fá tækifæri til að tjá sig um þingsályktunartillöguna.

Lýsir stofan yfir ánægju sinni með tillöguna og fagnar því að leitast sé við setja á fót starfshóp sem verði falið að móta tillögur um bætt verklag um miðlun upplýsinga um heimilisofbeldismál á milli kerfa.

Telur Barnaverndarstofa þó tilefni til að benda á mikilvægi þess að barnaverndaryfirvöld hafi aðkomu að því samstarfi sem gert er ráð fyrir með tillögunni, en aðeins er minnst á félagsþjónustuyfirvöld, lögreglu, skóla og heilbrigðisyfirvöld í því sambandi. Leggur stofan til þá breytingu að barnaverndaryfirvöldum verði bætt inn í þá upptalningu sem fram kemur í tillögunni. Um mikilvægi samráðs við barnaverndaryfirvöld hvað þetta varðar vísar stofan til þess að þegar börn eiga aðkomu að heimilisofbeldismálum, hvort heldur sem það er með beinum eða óbeinum hætti, er vinnsla slíkra mála ávallt hjá barnaverndarnefnd viðkomandi sveitarfélags. Einnig geta heimilisofbeldismál ratað á borð Barnahúss þurfi börn að gefa skýrslu í máli. Við þessar aðstæður, þ.e. þegar mál eru til vinnslu hjá barnaverndarnefnd eða Barnahúsi, eru afar þröngar lagaheimildir til miðlunar upplýsinga eða til þess að eiga samráð við aðra fagaðila sem að þessum málum kunna að koma á fyrri eða síðari stigum. Gera barnaverndarlög nr. 80/2002 þannig ekki ráð fyrir upplýsingamiðlun að þessu leyti.

Með hliðsjón af framansögðu leggur Barnaverndarstofa einnig til að gert verði ráð fyrir fulltrúa barnaverndaryfirvalda í þeim starfshópi sem lagt er til að dómsmálaráðherra skipi í því skyni að móta umræddar tillögur.

Gerir Barnaverndarstofa ekki athugasemdir við efni tillögunnar að öðru leyti og veitir allsherjar- og menntamálanefnd fúslega allar nánari upplýsingar og skýringar sem þörf er á og er reiðubúin að mæta á fund nefndarinnar verði þess óskað.

Heiða Björg Pálmadóttir
forstjóri Barnaverndarstofu

**KVENRÉTTINDAFÉLAG
ÍSLANDS**
STOFNAÐ 1907

3. nóvember 2020
Hallveigarstöðum, Reykjavík

Umsögn Kvenréttindafélags Íslands um tillögu til þingsályktunar upplýsingamiðlun um heimilisofbeldismál. 151. löggjafarþing 2020–2021. Þingskjal 86, 85. mál.

Kvenréttindafélag Íslands hvetur Alþingi til að samþykkja tillögu til þingsályktunar um upplýsingamiðlun um heimilisofbeldismál.

Í tillögunni er dómsmálaráðherra falið að setja á fót starfshóp til að móta tillögur um bætt verklag um miðlun um heimilisofbeldismál á milli kerfa félagsþjónustu sveitarfélaga, heilbrigðisstofnana, skóla og lögregluembætta, þ.á.m. tillögur um rýmri lagaheimildir til miðlunar upplýsinga um heimilisofbeldi milli stofnana.

Heimilisofbeldi er rótgróinn vandi í íslensku samfélagi og við þurfum samstillt átak allra aðila til að uppræta þessa plágu. Góð samskipti milli þeirra stofnana og aðila sem vinna að málaflokknum er grundvöllur þess að við getum náð góðum árangri. Kvenréttindafélag Íslands hvetur því Alþingi til að samþykkja þessa tillögu til þingsályktunar um upplýsingamiðlun um heimilisofbeldismál.

Brynhildur Heiðar- og Ómarsdóttir
framkvæmdastýra Kvenréttindafélags Íslands

MANNRÉTTINDASKRIFSTOFA ÍSLANDS
ICELANDIC HUMAN RIGHTS CENTRE

Alþingi
Nefndasvið
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Reykjavík, 24. október 2020.

Efni: Umsögn Mannréttindaskrifstofu Íslands um tillögu til þingsályktunar um upplýsingamiðlun um heimilisofbeldismál, þskj. 86, 85. mál.

Mannréttindaskrifstofu Íslands (MRSÍ) hefur borist framangreind þingsályktunartillaga til umsagnar. Með tillögunni er dómsmálaráðherra falið að setja á fót starfshóp sem skuli móta tillögur um bætt verklag um upplýsingamiðlun um heimilisofbeldismál á milli kerfa félagsþjónustu sveitarfélaga, heilbrigðisstofnana, skóla og lögregluembætta. Starfshópnum verði falið m.a. að móta tillögur um rýmri lagaheimildir til miðlunar upplýsinga og koma á fót samstarfsvettvangi stjómvalda.

MRSÍ styður tillöguna heils hugar enda telur skrifstofan upplýsingamiðlun milli kerfa með samþykki þolenda eða út frá hagsmunum barna sé mjög til bóta, því þannig fái brotaþolar heimilisofbeldis markvissari aðstoð og jafnvel fyrir og frekar en ella.

MRSÍ telur framangreint ekki síst mikilvægt með tilliti til kvenna í viðkvæmri stöðu. Til dæmis sýna rannsóknir svo ekki er um villst að fatlaðar konur eru berskjaldaðri fyrir heimilisofbeldi og annars konar ofbeldi en ófatlaðar og því er mikilvægt að horfa sérstaklega til þarfa þeirra. Stuðningsaðilar sem vinna með þolendum ofbeldis svo sem Stúgamót og Kvennaathvarf og aðrir samstarfsaðilar að baki Bjarkarhlíð, móttökumiðstöð fyrir þolendur ofbeldis, styðja jafnt við fatlaðar konur sem búa við ofbeldi og ófatlaðar en nauðsynlegt er að tryggja aðgengi og fullnægjandi þekkingu á aðstæðum fatlaðs fólks og þörfum. Fatlaðar konur eru t.d. oft háðar þeim sem beirir þær ofbeldi um stuðning við margar athafnir daglegs lífs og því mjög erfitt fyrir þær að sporna við ofbeldinu eða leita sér aðstoðar. Þá á fólk með þroskahömlun og/eða einhverfu oft erfitt með að greina hvenær um ofbeldi er að ræða, hvað er eðlilegt og hvað óeðlilegt í nánum samböndum. Oft þarf að beita sérstakri nálgun þegar fatlaðar konur eiga í hlut, og mikilvægt er að gera sér grein fyrir því að hafa tiltæka ferla til að gera það.

Þá bendir MRSÍ á stöðu erlendra kvenna. Félagsleg einangrun, skortur á tengslaneti, röng upplýsingagjöf og vanþekking þeirra á íslensku samfélagi og lagaumhverfi gerir stöðu þeirra í flestum tilvikum mun veikari en stöðu innlendra kvenna. Þá eru þær oft háðar þeim sem beirir þær ofbeldi á einhvern hátt, s.s. fjárhagslega og varðandi aðgengi að heilbrigðisþjónustu o.fl.

Loks skal minnt á lög nr. 19/2013, um Samning sameinuðu þjóðanna um réttindi barnsins sem mæla m.a. fyrir um það að ætíð skuli hafa það sem börnum er fyrir bestu að leiðarljósi. Börn sem upplifa heimilisofbeldi, hvort sem þau verða fyrir því sjálf eða ekki, verða fyrir alvarlegum og oftast varanlegum áhrifum þess vegna. Aukin upplýsingamiðlun, samræmdar aðgerðir, snemmtæk íhlutun

MANNRÉTTINDASKRIFSTOFA ÍSLANDS
ICELANDIC HUMAN RIGHTS CENTRE

og samvinna leiða án vafa til betri niðurstöðu í heimilisofbeldismálum og verður þar með til að bæta hag allra sem við slíkt ofbeldi búa.

Virðingarfyllst,

f.h. Mannréttindaskrifstofu Íslands

Margrét Steinarsdóttir, framkvæmdastjóri

Alþingi
b.t. Allsherjar- og menntamálanefndar Alþingis

Reykjavík, 19. nóvember 2020
Tilvísun: 2020102677/GIÁ

Efni: Umsögn um tillögu til þingsályktunar um upplýsingamiðlun um heimilisofbeldismál

Persónuvernd vísar til beiðni allsherjar- og menntamálanefndar Alþingis frá 20. október 2020 um umsögn um tillögu til þingsályktunar um upplýsingamiðlun um heimilisofbeldismál (þskj. 86, 85. mál á 151. löggjafarþingi).

Með þingsályktunartillögunni er lagt til að dómsmálaráðherra verði falið að setja á fót starfshóp sem verði falið að móta tillögur um bætt verklag við miðlun upplýsinga um heimilisofbeldismál milli kerfa félagsþjónustu sveitarfélaga, heilbrigðisstofnana, skóla og lögregluembætta. Starfshópurinn á meðal annars að móta tillögur um rýmri lagaheimildir til miðlunar upplýsinga, þ. á m. með forvirkum lagaheimildum til upplýsingamiðlunar.

Í 71. gr. stjórnarskrárinnar og 8. gr. mannréttindasáttmála Evrópu, sem lögfestur var með lögum nr. 62/1994, er mælt fyrir um réttinn til friðhelgi einkalífs og skilyrði þess að hann sé takmarkaður. Þau skilyrði eru ströng og þarf brýna nauðsyn að bera til skerðingar á honum vegna réttinda annarra.

Persónuvernd bendir á nauðsyn þess að gætt sé að ákvæðum laga nr. 90/2018, um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga, við þá vinnslu persónuupplýsinga sem hér um ræðir, og að við undirbúning tillagna um rýmri lagaheimildir til miðlunar upplýsinga verði sérstaklega hugað að þeim kröfum sem gera verður til slíkra lagaheimilda samkvæmt persónuverndarlögum og reglugerð (ESB) 2016/679.

Í 3. mgr. 6. gr. reglugerðar (ESB) 2016/679 segir að þegar vinnsla fari fram á grundvelli lagaheimildar skuli í þeim lögum mæla fyrir um tilgang vinnslunnar. Einnig segir að í lögunum skuli m.a. tilgreina almenn skilyrði varðandi lögmæta vinnslu ábyrgðaraðilans, tegund gagna sem vinnslan varðar, hlutaðeigandi skráða einstaklinga, hvaða stofnanir megi fá persónuupplýsingar í hendur og í hvaða tilgangi. Í því samhengi er bent á að sem endranær gildir það viðmið að eftir því sem vinnslan hefur í för með sér meiri íhlutun í einkalíf hinna skráðu, þeim mun ótvíræðari verða slík lagaákvæði að vera, sbr. t.d. athugasemdir við 2. tölul. 11. gr. í frumvarpi því sem varð að lögum nr. 90/2018.

Þá er áréttað að öll vinnsla persónuupplýsinga þarf jafnframt að samrýmast grunnreglum persónuverndar, s.s. um sanngirni og meðalhóf, sbr. 1. og 3. tölul. 1. mgr. 8. gr. laga nr. 90/2018 um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga, auk þess sem huga þyrfti að því að tryggja fullnægjandi öryggi við vinnsluna, þar á meðal í tengslum við miðlun upplýsinga á milli aðila.

Að því marki sem í lagafrumvarpi sem unnið yrði á grundvelli þingsályktunartillögunnar yrði að finna ákvæði, sem varða myndu vinnslu persónuupplýsinga, myndi stofnunin veita efnislega umsögn um þau. Að öðru leyti eru ekki gerðar athugasemdir við þingsályktunartillöguna.

F.h. Persónuverndar,

Helga Sigríður Þórhallsdóttir

Gunnar Ingi Ágústsson

Viðtakandi: Alþingi nefndasvið

Sendandi: Mannréttinda- og lýðræðisskrifstofa Reykjavíkurborgar, Halldóra Dýrleifar

Gunnarsdóttir

Efni: *Umsögn um tillögu til þingsályktunar um upplýsingamiðlun um heimilisofbeldismál, 85. mál.*

Rýmkun á miðlun upplýsinga eykur öryggi brotþola og barna þeirra:

Það er þarft að rýmka lagaheimildir til miðlunar upplýsinga um heimilisofbeldi. Að aðilum sem þjóna brotþolum og börnum þeirra leyfist að deila upplýsingum sín á milli eykur öryggi brotþola og líkurnar á því að þeir fái samræmda og góða þjónustu. Það er einnig mikilvægt, í þessari vinnu, að huga að því hvernig miðla má upplýsingum á tryggan og skjótvirkan hátt.

Rýmkun upplýsingamiðlunar og verklag þarf að ná til Kvennaathvarfsins:

Kvennaathvarfið er ekki opinber stofnun en gegnir veigamiklu hlutverki í þjónustu við konur sem eru brotþolar og börn þeirra og þjónar landinu öllu. Upplýsingamiðlun lögreglunnar og annarra stofnana til Kvennaathvarfsins getur oft verið nauðsynleg til að tryggja öryggi brotþola og barna þeirra og jafnframt þarf athvarfið að hafa aðgang að ákveðnum upplýsingum í sama augnamiði. Þess vegna er lagt til að einnig sé horft til Kvennaathvarfsins þegar nýjar verklagsreglur eru samdar og þegar mótaðar eru tillögur um rýmri lagaheimildir til miðlunar upplýsinga um heimilisofbeldi.

Áhrif heimilisofbeldis á börn:

Rannsóknir dr. Guðrúnar Kristinsdóttur á högum barna sem búa við heimilisofbeldi sýna að börnin vita alltaf af ofbeldi á heimili og þó það beinist ekki að þeim sjálfum hefur það sömu áhrif á þau eins og ef svo væri. Í þessu ljósi er mikilvægt að litið sé á heimilisofbeldi, þótt það beinist ekki að barninu/börnunum sjálfum, sem barnaverndarmál og að ekki þurfi samþykki brotþola til að miðla upplýsingum. Í vinnu að verklagi þarf starfshópurinn að taka mið af þessari þekkingu á áhrifum heimilisofbeldis á börn.

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Skrifstofa Alþingis - nefndasvið
b.t. allsherjar- og menntamálanefndar
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík 3. nóvember 2020

2011004SA KB/bg
Málalýkill: 00.63

Efni: Umsögn um þingsályktunartillögu um upplýsingamiðlun um heimilisofbeldismál, 85. mál

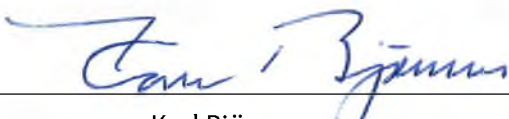
Vísað er til tölvupósts frá nefndasviði Alþingis, dags. 20. október sl., þar sem óskað er eftir umsögn um ofangreint mál.

Í þingsályktunartillögunni er lagt til að dómsmálaráðherra setji á fót starfshóp sem verði falið að móta tillögur um bætt verklag um miðlun upplýsinga um heimilisofbeldismál milli kerfa félagsþjónustu sveitarfélaga, heilbrigðisstofnana, skóla og lögregluembætta. Starfshópnum verði m.a. falið að móta tillögur um rýmri lagaheimildir til miðlunar upplýsinga um heimilisofbeldi milli félagsmálayfirvalda, heilbrigðisyfirvalda, menntamálayfirvalda og lögreglu og koma á fót samstarfsvettvangi stjórnvalda. Ráðherra kynni Alþingi niðurstöður starfshópsins eigi síðar en í júní 2021. Fram kemur í greinargerð að til þess að upplýsingagjöf geti átt sér stað með skilvirkum hætti, með hagsmuni brotaþola að leiðarljósi, þurfi skýrari forvirkar lagaheimildir til upplýsingamiðlunar. Einnig er ítrekað mikilvægi þess að samþykki brotaþoli geti ekki komið í veg fyrir inngrip stjórnvalda ef slíkt er andstætt hagsmunum barna.

Sambandið tekur heilshugar undir þingsályktunartillöguna og telur mikilvægt að sambandið eigi fulltrúa í starfshópnum þar sem félagsþjónusta og barnavernd er á ábyrgð sveitarfélaga. Einnig er tekið undir mikilvægi þess að forvirkar lagaheimildir til upplýsingamiðlunar séu til staðar, sérstaklega þegar um er að ræða börn. Mikilvægt er að stjórnvöld geti ávallt miðlað nauðsynlegum upplýsingum milli aðila til að tryggja börnum lögbundna þjónustu en slíkt er í anda frumvarps til laga um samþættingu þjónustu í þágu farsældar barna. Telur sambandið mikilvægt að meðal annars sé tryggt að barnavernd sé heimilt að miðla nauðsynlegum upplýsingum til félags- og skólaþjónustu sveitarfélaga þannig að þjónustuveitendur geti veitt börnum nauðsynlegan stuðning meðan barnaverndarmál eru í vinnslu. Með nauðsynlegum upplýsingum er ekki átt við aðgang að öllum gögnum barnaverndarnefnda heldur lágmarksupplýsingum í samræmi við meðalhófsreglu persónuverndarlaga. Þannig er hægt að tryggja að börn fái snemmtækan stuðning án tafar, óháð því hver niðurstaða barnaverndarmáls er.

Virðingarfyllt

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Karl Björnsson
framkvæmdastjóri